

हिंगोली येथे १०० विद्यार्थी प्रवेश क्षमतेचे
नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व
संलग्नित ४३० रुग्णखाटांचे रुग्णालय
स्थापन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: एमईडी-२०२३/प्र.क्र.३७३/२३/शिक्षण-१
९ वा मजला, गो.ते.रुग्णालय संकुल, नवीन मंत्रालय, लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई ४०० ००९.
दिनांक: ०९.११.२०२३.

प्रस्तावना :

जागतिक आरोग्य संघटनेच्या मानकांप्रमाणे प्रत्येकी १००० लोकसंख्येमागे १ डॉक्टर असणे आवश्यक आहे. महाराष्ट्र राज्य हे भारतातील प्रगत राज्य असून शैक्षणिक क्षेत्रात विशेषतः वैद्यकीय शिक्षणाच्या क्षेत्रात अग्रगण्य राज्य मानले जाते. तथापि महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी सन २०२०-२०२१ नुसार महाराष्ट्र राज्यात प्रति १००० लोकसंख्येमागे डॉक्टरांचे प्रमाण ०.८४ इतके आहे. देश पातळीवरील सरासरीच्या (०.९०) दृष्टीने सदर प्रमाण कमी असून जागतिक आरोग्य संघटनेची मानके विचारात घेता हे प्रमाण अत्यंत अल्प आहे. राज्यात सध्या डॉक्टरांची कमतरता असल्यामुळे वैद्यकीय शिक्षण विभागातील व सार्वजनिक आरोग्य विभागातील डॉक्टरांची बहुतांश पदे रिक्त आहेत. त्यामुळे राज्याच्या निमशहरी, ग्रामीण, दुर्गम व अतिदुर्गम भागातील जनतेस आरोग्यविषयक प्राथमिक सुविधा उपलब्ध करून देण्यात अडचणी निर्माण होतात. राज्याच्या लोकसंख्येत झालेली वाढ आणि वैद्यकीय शिक्षणाबाबत तसेच आरोग्य सुविधेबाबत निर्माण झालेली जागरूकता लक्षात घेता नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयांची स्थापना करणे आवश्यक आहे.

राज्यातील हिंगोली जिल्ह्याचा बराचसा भाग ग्रामीण असल्यामुळे या जिल्ह्यात दर्जेदार व परवडण्याजोग्या वैद्यकीय सुविधांचा अभाव जाणवत आहे. सदरस्थितीत उक्त जिल्ह्यामध्ये सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अखत्यारीतील जिल्हा रुग्णालय आहे. परंतु, सदर मर्यादित वैद्यकीय सेवा संबंधित जिल्ह्यास आरोग्य व्यवस्था पुरविण्यास अपुरी पडत आहे. यास्तव हिंगोली जिल्ह्यामध्ये १०० विद्यार्थी प्रवेश क्षमतेचे नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व त्यास संलग्नित ४३० रुग्णखाटांचे रुग्णालय स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

त्यानुषंगाने सादर करण्यात आलेल्या प्रस्तावास दिनांक १६.०९.२०२३ रोजीच्या मा.मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत मान्यता प्राप्त झाली आहे. मा.मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेच्या अनुषंगाने शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय:-

१. हिंगोली येथे १०० विद्यार्थी प्रवेश क्षमतेचे नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व त्यास संलग्नित ४३० रुग्णखाटांचे रुग्णालय राष्ट्रीय आयुर्विज्ञान आयोगाच्या मान्यतेनंतर सुरु करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. राष्ट्रीय आयुर्विज्ञान आयोगाच्या मानकांनुसार सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अखत्यारीतील हिंगोली येथील जिल्हा सामान्य रुग्णालय, आवश्यक स्थावर जंगम मालमत्तेसह तात्पुरत्या स्वरूपात किमान ७ वर्षांसाठी वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागास सदर नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय सुरु करण्यासाठी निःशुल्क वापरास उपलब्ध करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

३. राष्ट्रीय आयुर्विज्ञान आयोगाच्या मानकांनुसार सदर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व संलग्नित रुग्णालयाकरिता जिल्हा हिंगोली, तालुका हिंगोली अंतर्गत मौजे हिंगोली येथील पशुसंवर्धन विकास मंडळ, पुणे यांच्या मालकीची, महाराष्ट्र पशूधन विकास महामंडळ यांच्या अधीनस्त तसेच प्रक्षेत्र व्यवस्थापक, वळू माता प्रक्षेत्र हिंगोली यांच्या ताब्यात असलेली गट क्र. २७ (क्षेत्र ३.७६ हे. आर), गट क्र.३५ (क्षेत्र २.८२ हे. आर.) गट क्र. ३६ (क्षेत्र ९.६९ हे. आर), गट ३७ (क्षेत्र ५.८१ हे. आर) अशी एकूण २२.०८ हे. आर इतकी जमीन संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्यामार्फत वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागास निःशुल्क हस्तांतरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच सदर जागेत बांधकाम पूर्ण झाल्यावर नवीन शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व संलग्नित रुग्णालय स्थलांतरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

४. सदर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयासाठी अनुक्रमे विवरणपत्र “क व ड” मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे आवश्यक पदनिर्मिती करण्यास, त्यावरील खर्चास आणि पदे भरण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. यासाठी उच्चस्तरीय समितीच्या मान्यतेची अट शिथील करण्यात येत आहे.

५. सदर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व संलग्नित रुग्णालयासाठी आवश्यक तसेच अतिरिक्त बांधकाम करण्यास व त्यासाठी आवश्यक खर्चास विवरणपत्र “अ व ब” मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे.

६. सदर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयासाठी विवरणपत्र- “इ” मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे अंदाजे रु. ४८५.०८ कोटी (अनावर्ती खर्च सुमारे रु. ३६९.७५ कोटी व पहिल्या चार वर्षांकरिता आवर्ती खर्च सुमारे रुपये १२३.३३ कोटी) इतका खर्च अपेक्षित असून आवश्यक निधी उपलब्ध करून सदर निधीच्या खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे. त्याचप्रमाणे आवश्यकतेनुसार वेळोवेळी पूरक मागणीद्वारे निधी उपलब्ध करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच, चौथ्या वर्षाप्रमाणे त्यानंतर प्रति वर्षी सुमारे रुपये ४३.६९ कोटी इतका निधी आवश्यक आवर्ती खर्चासाठी उपलब्ध करून देऊन त्याप्रमाणे खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे.

७. उक्त महाविद्यालये व संलग्नित रुग्णालयांकरिता आवश्यक असणारी स्वच्छता, आहार, सुरक्षा, वस्त्र स्वच्छता ही सर्व कामे बाह्यस्रोतामार्फत करून घेण्यास परवानगी देण्यात येत आहे. सदरची कामे शासनाच्या पूर्व मान्यतेने जाहीर निविदा प्रक्रियेच्या माध्यमातून ठेकेदारांची नियुक्तीद्वारे करून घेण्यात यावीत.

८. प्रस्तुत शासन निर्णय नियोजन विभागाचे अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक १८१/१४७५, दि. ११.०९.२०२३ तसेच वित्त विभागाचे अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ३७८/व्यय १३, दि.१२.०९.२०२३ रोजीच्या अभिप्रायानुसार आणि मा. मंत्रीमंडळाच्या दि.१६.०९.२०२३ रोजीच्या बैठकीतील मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३११०११७५७२४०३१३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अजित सासुलकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राज्यपाल सचिवालय, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा.सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद मुंबई यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
३. मा.अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, मुंबई यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
४. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.उप मुख्यमंत्री (गृह) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. मा.मंत्री,वैद्यकीय शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
८. मा.मंत्री (सर्व), महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
९. मा.विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे सचिव, विधानभवन, मुंबई.
१०. मा.विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव, विधानभवन, मुंबई.
११. सचिव, आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार, निर्माण भवन, नवी दिल्ली.
१२. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
१३. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
१४. अ.मु.स./प्र.स./सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५. आयुक्त, वैद्यकीय शिक्षण, मुंबई.
१६. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई.
१७. संचालक, आयुष संचालनालय, मुंबई.
१८. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई.

१९. कुलसचिव, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक.
२०. जिल्हाधिकारी, हिंगोली.
२१. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) १ / २ महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर.
२२. जिल्हा कोषागार अधिकारी, हिंगोली.
२३. जिल्हा शल्यचिकित्सक, सामान्य रुग्णालय, हिंगोली.
२४. सर्व अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालये.
२५. सर्व सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२६. कार्यासन शिक्षण -२, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२७. निवडनस्ती (शिक्षण-१).

शासन निर्णय क्रमांक: एमईडी-२०२३/प्र.क्र.३७३/२३/शिक्षण-१, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग,

दिनांक - ०१.११.२०२३ चे सहपत्र

विवरणपत्र “अ”

सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अधिनस्त संस्थांमध्ये डागडुजीसाठीचा तपशील
(रुपये कोटीत)

क्र.	खर्चाचे विवरण	आवश्यक अंदाजित निधी
१	सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अधिपत्याखाली जिल्हा रुग्णालयांच्या इमारतींमधील किरकोळ बदल व आवश्यक डागडुजी	५.००
२	सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अधिपत्याखाली जिल्हा रुग्णालयांच्या इमारतींमधील किरकोळ आंतरिक बदल व विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक कार्यक्रमासंबंधी (प्रथम व द्वितीय वर्ष एमबीबीएस) यंत्रसामुग्री खरेदी, फर्निचर व ग्रंथालयासाठी आवश्यक पुस्तके इ.	२०.००
	एकूण	२५.००

विवरणपत्र-“ब”

महाविद्यालय व रुग्णालय यांचे बांधकामाकरिता खर्चाचे अंदाजपत्रक
(रुपये कोटी)

क्र.	इमारतीचे स्वरूप	आवश्यक बांधकाम (चौ.मी.)	खर्च प्रति चौ.मी.	अंदाजित खर्च
१	प्रशासकीय इमारत (महाविद्यालय) Administrative block - college	६४५०	२८,०००/- (बांधकाम खर्च+ ६०% अनुषंगीक खर्च मिळून एकूण बांधकाम खर्च= ४४८००/-)	२८.९०
२.	अचिकित्सालयीन व चिकित्सालयीन विभाग	३०३६	४४८००/-	१३.६०
३.	रुग्णालयीन इमारत	२१३२३	४४८००/-	९५.५२
४.	अधिकारी/कर्मचारी आवास आणि विद्यार्थी वसतिगृह	१७५७५	४४८००/-	७८.७३
	एकूण	४८३८४		२१६.७५

विवरणपत्र “क”

वैद्यकीय महाविद्यालयांकरिता आवश्यक पदे व त्यावरील चार वर्षांचा अंदाजित खर्च (रुपये कोटीत)

क्र.	संवर्ग		महाविद्यालयाकरिता आवश्यक पदे व अंदाजित खर्च
१	वर्ग-१	पदे	४८
		खर्च	१४.१४
२	वर्ग-२	पदे	४४
		खर्च	५.७३
३	विद्यावेतनाची पदे	पदे	५९
		खर्च	४.६७
४	वर्ग-३ (नियमित पदे)	पदे	९३
		खर्च	५.३२
५	काल्पनिक पदे वर्ग-३ (बाह्यस्रोताने)	पदे	१३९
		खर्च	३.६७
६	वर्ग-४ (कंत्राटी)	पदे	६५
		खर्च	१.१७
	एकूण	पदे	४४८
		खर्च	३४.७०

विवरणपत्र “ड”

रुग्णालयांकरिता आवश्यक पदे व त्यावरील चार वर्षांचा अंदाजित खर्च (रुपये कोटीत)

क्र.	संवर्ग		रुग्णालयाकरिता आवश्यक पदे व अंदाजित खर्च
१	वर्ग-१	पदे	३
		खर्च	०.३६
२	वर्ग-२	पदे	१४
		खर्च	१.०९
३	वर्ग-३ (नियमित पदे)	पदे	५०३
		खर्च	३२.२२
४	वर्ग-३ (काल्पनिक पदे)	पदे	३७
		खर्च	०.९०
५	वर्ग-४ (कंत्राटी)	पदे	४२९
		खर्च	७.७२
	एकूण	पदे	९८६
		खर्च	४२.२९

विवरणपत्र “इ”

वैद्यकीय महाविद्यालये व रुग्णालय स्थापनेचा चार वर्षांचा एकूण अंदाजित खर्च
(रुपये कोटी)

क्र.	खर्चाचा तपशिल	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	तृतीय वर्ष	चतुर्थ वर्ष	एका संस्थेकरिता अंदाजित खर्च
१	किरकोळ दुरुस्ती वरील खर्च	२५.००	००.००	००.००	००.००	२५.००
२	इमारत व बांधकाम	६०.००	६०.००	४९.००	४७.७५	२१६.७५
३	यंत्र सामुग्री उपकरणे	२६.००	२८.००	३५.००	३१.००	१२०.००
	एकूण अनावर्ती खर्च	१११.००	८८.००	८४.००	७८.७५	३६१.७५
४	महाविद्यालयीन अधिकारी व कर्मचारी	३.९२	५.४६	१०.९०	१४.४२	३४.७०
५	रुग्णालयीन अधिकारी व कर्मचारी	५.०९	७.२३	१३.७३	१६.२४	४२.२९
६	आवर्ती खर्च (दैनंदिन)	५.८७	७.५१	८.६२	९.०३	३१.०३
७	बाहय स्रोत खर्च	३.७३	३.८०	३.८६	३.९२	१५.३१
	एकूण आवर्ती खर्च (चार वर्षासाठी)	१८.६१	२४.००	३७.११	४३.६१	१२३.३३
	एकूण खर्च (आवर्ती+अनावर्ती)	१२९.६१	११२.००	१२१.११	१२२.३६	४८५.०८